

Jornades de Foment de la
Investigació

**LESBIANISME:
VISIÓ
PSICOLÒGICA I
ANTROPOLÒGICA**

Autora

Marzá Benaiges, Marisa
i col.laboració de Pastor i Granell, Adriana

“toda manera de ver es una manera de no ver” Kenneth Burke.

1.- INTRODUCCIÓ

El sexe i el gènere en qualsevol societat han esdevingut constructes socials i culturals. En la nostra societat la capacitat reproductiva de l'espècie (capacitat biològica) ha estat utilitzada per la construcció de la dicotomia genèrica, basada en una heterosexualitat reproductiva. Malgrat els components biològics que té la sexualitat, aquesta es dona en una societat i cultura determinades, i aleshores el sexe no és netament biològic, també és cultural.¹

En aquest treball el sexe es considera com una activitat social, i com a qualsevol activitat social, està regulada. Per tant les conductes sexuals comprenen normes, obligacions, regles i prohibicions.²

Totes les societats elaboren algun sistema de sexes, que inclou: estratificació i diferenciació sexual, divisió sexual del treball, definicions socials sobre el sexe, injustícies de poder entre els sexes i altres, així es regula aquesta activitat social.

Al segle XIX el control de la sexualitat, ho feia la ciència i en concret la medicina. El discurs mèdic d'aquesta època catalogarà les dissidències sexuals com a malalties. Les teories en que es basaven els seus arguments eren deterministes i essencialistes. En concret la teoria de la degeneració definida per Morel i fixada per Magnan es legitimarà com a instrument per tal de controlar les sexualitats.

Aquest discurs científic continuarà fins els anys 60 del segle XX. En aquest segle els seus arguments es basaven en dos discursos complementaris: Kraft-Ebing aplica la seua teoria de la degeneració a les causes de les perversions, i Sigmund Freud definirà com a neuròtica qualsevol pràctica sexual no reproductiva.

Malgrat que el discurs mèdic-psiquiàtric té característiques diferenciades de un anterior model religiós, cal apreciar les semblances en la normativitat de les pràctiques sexuals: es penalitza el sexe no coital, la dona és sexualment passiva i ha d'adequar la seua sexualitat a la de l'home, el matrimoni és l'únic on es permeteixen les relacions sexuals, etc.

A partir de la primera meitat del segle XX, aparentment el control sobre les dissidències sexuals sembla que està canviant, apareixen els primers treballs dins d'un marc científic relativista, com l'estudi d'Alfred Kinsey, la situació social dels anys 60, la revolució sexual, l'extensió de noves tècniques de contracepció, l'afirmació dels dissidents sexuals de no ser malalts i la seua organització; tot això suposa un canvi important. En aquest context el model mèdic-psiquiàtric acabaria deslegitimant-se i apareixeria la sexologia com a nova institució que s'encarregaria de donar normes al sexe, pautes, posaria límits, i delimitaria allò correcte i incorrecte.

Ingènument es pensava que la sexologia alliberaria el sexe, però en realitat encara es va defensar el sexe coital, la condemna de les dissidències sexuals, la interpretació de la sexualitat femenina a partir de la masculina; la dona deixa de ser sexualment passiva, però es fa des d'una perspectiva del desig masculí i es defensa la parella estable (heterosexual) per a assolir unes relacions sexuals plenes i satisfactòries.

Ken Plummer afirma que la sexualitat humana és una qüestió de simbolisme, i que és interessant estudiar com les cultures construeixen el concepte d'allò normal i d'allò patològic, i com a partir d'aquesta forma de simbolitzar uns conceptes culturals es tracta de modelar les diversitats culturals.³

Un altre plantejament d'aquest autor és el fet de que les mateixes experiències sexuals, per exemple relacions sexuals entre dones, poden tenir, i de fet tenen significats diferents segons a la cultura que pertànyen. El problema apareix quan tractem d'interpretar les diversitats sexuals d'altres cultures a partir de pressupòsits i del model de sexualitat occidental.⁴

No hi ha cap model unitari universal de sexualitat humana, sinó que cal tenir una concepció pluralista d'aquesta, i s'ha de tindre present que les concepcions sobre la diversitat sexual es van modificant d'acord en els canvis que es produeixen en la cultura de la que formen part.

Ací no es pretén buscar cap explicació de les causes del lesbianisme o de qualsevol altra opció sexual. Es vol mostrar la realitat d'un grup minoritari a través dels seus propis ulls, no des de la visió del paradigma dominant, el qual interpreta allò que veu segons els seus propis criteris. S'invita a la reflexió del concepte de lesbianisme i de tot allò que això comporta.

S'intentarà representar una realitat que està mig amagada per diferents raons, entre les que destaquen, la d'etiquetar-la com a una pauta no normal, com a una perversió, malaltia mental o un malestar psicològic, dependent del moment històric en el qual ens trobem.

2.-CRÍTICA AL MODEL VIGENT OCCIDENTAL

Per poder questionar el model vigent occidental que envolta a la sexualitat, es contrastarà amb les diferents investigacions que s'han fet des de l'Antropologia. S'ha de tenir en conter que l'Antropologia s'aproxima a les variacions sexuals des de l'estudi cultural.

Els estudis tras culturals realitzats fins ara representen greus problemes metodològics i teòrics: s'han descrit els comportaments sexuals, la variació sexual en les diferents cultures, però no s'ha donat èmfasi suficient en la comprensió d'aquests comportaments en els contextos culturals en que es produeixen.

Per altra banda, les interpretacions sobre l'homosexualitat femenina i masculina es basen en el model de sexualitat occidental, assumint l'heterosexualitat com a norma.

Avui en dia el model de sexualitat, en gran part, prima per les següents premisses:

1. Heterosexualitat
2. Dicotomia genèrica sexista.
3. Monogàmia, parella estable o matrimoni
4. Sexualitat exclusiva per a adults i coital
5. Reacció davant la diferenciació sexual: lesbianisme

HETEROSEXUALITAT

L'heterosexualitat és considerada en la cultura occidental, com la forma normal i adequada de mantenir relacions sexuals i de parella. A través dels mitjans de comunicació i de l'educació que es rep, se'ns transmeten uns valors que des de la infantesa es van assolint de forma inconscient. Una vegada adquirides aquestes idees, l'heterosexualitat es torna en certa manera, un modus de vida inqüestionable; on es valora l'homosexualitat com una conducta disfuncional, creadora de conflictes i en el millor dels casos com una conducta no normal, que la practiquen aquells que no saben de que van les coses.

Es pensa que l'heterosexualitat és la conducta natural i adequada perquè ens basem en la biologia per a justificar-la. En moltes ocasions s'oblida que altres espècies animals, també mostren patrons de conducta homosexual.

Moltes espècies de mamífers i entre ells els primats, han sigut vistos realitzant conductes que poden ser considerades d'homosexuals, pel que aquest tipus de conducta no pot ser qualificada d'antinatural.

Els treballs de Ford i Beach realitzats en diferents espècies animals, indiquen que al llarg de l'evolució i des dels mamífers inferiors, es va produint una alliberació progressiva del control que les hormones tenen sobre el comportament sexual i va adquirint una major importància el paper realitzat pel cortex cerebral, cosa que està relacionada amb el fet de que l'aprenentatge i l'experiència són molt més importants en el comportament dels primats que en el dels mamífers inferiors.

En els animals, situats evolutivament per baix de l'ésser humà, s'ha pogut observar que la relació heterosexual és la més comú, però l'homosexualitat també apareix en moltes espècies diferents a l'homo sapiens i és particularment freqüent entre els primats.

En l'homosexualitat passa una cosa semblant a quan es manifesta la masturbació, la qual apareix com una forma d'expressió perfectament normal i adaptativa dins del conjunt de les manifestacions sexuals dels animals superiors, com un complement o substitut de l'activitat coital, de la que s'independitza completament en algunes ocasions.⁵

Com diu West "si l'home i la dona arriben a ser exclusivament heterosexuals és perquè les pressions socials rebutjen els hàbits bisexuals d'altres mamífers"

Si a més i més, analitzem altres cultures no occidentals trobem que l'homosexualitat es valorada de forma diferent segons allà on ens situem.

Benedict va comprovar que en els indis americans, els homosexuals estaven molt ben considerats socialment. Segons aquesta autora, en la majoria de les tribus del Nord d'Amèrica existia una institució formada per homes-dones que en la pubertat o més tard, utilitzaven la roba de dona i preferien les seues ocupacions, encara que foren físicament normals. En general, aquestes persones disfrutaven d'una bona posició social i eren vistos com curanderos o dirigents socials. Es considerava que tenien una gran intel·ligència i eren uns dels individus més forts del poblat.

George Devereux realitzà un estudi similar entre els indis mohave del Sudoest dels Estats Units. En aquestes tribus l'homosexualitat estava institucionalitzada i existien uns homes que preferien assumir els papers socials de les dones. Eren els "chamán" o "alyhas", els quals a través d'una cerimònia ritual cambiaven de sexe social, i des d'aquest moment, vivien com a dones podent casar-se amb altres homes.

Els joves d'una comunitat de Nueva Guinea, passen quasi deu anys de la seua vida mantenint relacions sexuals amb altres homes, a més les relacions sexuals amb dones estan prohibides. Els homes majors de la tribu preparen als joves entre set i divuit anys, per a la vida sexual adulta mitjançant aquest fet. Aquests joves mai pensarien que aquestes activitats són considerades com a trastorns clínics o proves de l'existència d'homosexuals⁶.

En la nostra societat això ho denominaríem homosexualitat però aquest fet difereix obertament d'allò que s'associa en la nostra cultura.

També en la nostra societat fins fa poc, la fel·lació entre homes era tabú, però en altres cultures és signe de fortlesa i masculinitat.

Segons Ford i Beach van veure que el 64% de les societats de les quals es coneixen dades, les activitats homosexuals d'un gènere o d'un altre, són considerades com a normals i són ben tolerades.⁷ Un 64% és un percentatge important a considerar, per tant la informació aconseguida per l'Antropologia es converteix en decisiva per a estudiar la conducta homosexual, permetent conèixer la gran importància que les pressions culturals tenen en l'organització del comportament humà. Existeix una gran força modeladora del comportament que tenen les normes culturals, fins poden modificar els denominats "impulsos" de caràcter biològic.

Però no sols trobem aquestes diferents creences en les diverses cultures, sinó també en la mateixa cultura en moments històrics diferents, per exemple en una societat occidental com la italiana, en el segle XV, apareixia una clara inclinació unisex.⁸

En el llibre *Sexualidades Occidentales* on es fa una anàlisi del món occidental, es veu netament els canvis de valors al llarg del temps i com han influït en el comportament humà, "lo que conocemos de la antigüedad clásica da testimonio no de la oposición entre homosexualidad y heterosexualidad sino de una bisexualidad cuyas manifestaciones parecen dictadas más por el azar del contacto entre las personas que por determinismos biológicos."⁹

Si aquest pensament el comparem en el segle XVIII les coses canvien considerablement, l'homosexualitat es censura des de la medicina a partir de la convicció religiosa. "La medicina, desde finales del siglo XVIII, ha incorporado la concepción clerical de la homosexualidad. Así, ésta se convierte en una enfermedad, en el mejor de los casos, tras cuyo examen clínico se podía hacer un diagnóstico clínico."¹⁰

Per concloure aquest punt direm que un mateix fet pot ser considerat de formes molt diferenciades, depenent de la cultura i del moment històric d'aquesta, per tant l'homosexualitat és qüestionable com a paradigma únic i universal.

DICOTOMIA GENÈRICA SEXISTA

En la nostra societat la diferenciació de rols entre els dos sexes és ben diferenciada i evident. La dona com a capacitada biològicament per tindre fills, se li han otorgat uns rols inqüestionables que fins ara encara perduren en el pensament quotidià de la nostra societat. Aquest pensament es basa de manera errònia en la biologia, la qual cosa no ha afectat només a un repartiment social del treball sinó també ha ocupat de forma sòlida el camp de la sexualitat.

A l'home se l'ha considerat com al component actiu en tots els camps. En el món de la sexualitat, ell és el que dicta les normes com a persona activa i a l'únic que se'l pot excitar.

En canvi la dona figura en un segon pla, és l'objecte sexual. El seu paper apareix exclusivament en funció de l'home, és la prostituta, la strip-teaser, la pornogràfica, etc. Les necessitats de la dona en el terreny sexual poques vegades són el centre d'atenció, elles són les considerades com provocadores del desig sexual masculí (moltes justificacions en casos de violacions) i al mateix temps se'ls nega la seua pròpia sexualitat¹¹.

Ací anem a veure com l'educació i la cultura ens transmeten uns valors i creences que després jugaran un paper fonamental quan es mantinguen i consideren les relacions entre homes i dones.

En la nostra cultura des del moment del naixement, a partir del nostre sexe se'ns etiqueta com a masculí o femenina, i per tant rebem una educació ben diferenciada. Als xiquets se'ls educa per ser xiquets i a les xiquetes per ser xiquetes. Tot això de forma, en la majoria dels casos, inconscient. Sempre s'ha justificat des de la vessant biològica, es a dir, els barons són els que

biològicament estan determinats com a dominants i les dones com a les dominades. Però tot açò és qüestionable.

En altres societats com els Koniag, alguns xiquets barons són criats des de menuts per a desenvolupar el paper típicament femení i aprenen les tasques considerades com a pròpies de les dones, casant-se en l'edat adulta amb altres homes, que solen ser els membres més importants de la comunitat i, generalment, se'ls atribueix poders màgics.¹²

També Margaret Mead en **Sexe i temperament de les societats primitives** estudià tres societats diferents, intentant conèixer les seues diferències sexuals. Ací va veure l'influència que estem en el món occidental per la nostra pròpia cultura, considerant-la com a única i universal. Va trobar una tribu on els homes com les dones es comportaven de forma no violenta, amb reaccions paternals i amoroses, com es sol considerar en la nostra cultura, propi de les dones. En una segona tribu va veure que l'ideal de caràcter esperat era que tant homes com dones foren violents, batalladors, sexualment agressius i que disfrutaven de l'acció i la lluita, es a dir, actuaven com es desitjaria que fos un home en la nostra societat. Per últim, en la tercera tribu, els homes es comportaven d'acord al model desitjat per a les dones, eren astuts, es rissaven el pèl i anaven de compres, mentres que les dones eren enèrgiques i decidides i no utilitzaven adobs.¹³

Ací ¿no caldria plantejar-se realment la condició de la dona i de l'home en l'actualitat? Per què encara ara hi ha defensors dels rols asimètrics de gènere? No creem que es puga defensar la idea de la superioritat de l'home respecte a la dona, en termes biològics. I tampoc la clara diferenciació de papers que es mantenen en la nostra societat. ¿No és qüestionable que l'home per a que siga home ha de comportar-se com a tal, i que la dona per ser dona ha de complir el seu paper com a tal?

D'aquestes idees s'extrau que la construcció de les categories de gènere no segueix un patró universal, no es dona de la mateixa manera en totes les cultures i en tots els moments històrics, perquè els components socioculturalment adquirits atribuïts a cada sexe són diferents.

Michelle Rosaldo afirma que cal abandonar les concepcions que relacionen el gènere amb l'argument biològic. Així, aquesta autora entén la construcció de les relacions de gènere com a producte del processos històrics, de la dinàmica social, tant a nivell micro com macro.

El fet d'emfatitzar les diferències suposadament donades entre dones i homes, fan perdre de vista com aquestes diferències, són conseqüències culturals, creades per les relacions de gènere.¹⁴

De la mateixa manera, les diferències de gènere no expliquen la desigualtat, sinó que la desigualtat també es construeix culturalment, és a dir, es construeix en les relacions de gènere.

Autores com Stolcke i Sacks, afirmen que el gènere, en la seua diversitat social i cultural, és una de les formes més recurrents que han emprat les societats per crear diferència, que interrelacionat amb la construcció d'altres diferències raça, estatus, classe, accés als recursos, etc., construeix el sistema de desigualtat d'una societat.¹⁵

Començant per les definicions socials de sexe, que en la nostra societat estan directament relacionades amb el manteniment del sistema de sexes no igualitari. Tal com afirma Janet Saltzman existeixen tres tipus de definicions socials de sexe: la ideologia sexual, les normes sexuals i els estereotips sexuals.

Pel que fa a les normes socials sexuals, es refereixen als comportaments diferents que s'espera que han de tenir homes i dones, prenent com a base les diferències biològiques. Es defineixen conductes específiques per a cada sexe, i el fet que aquestes normes sexuals tinguen un ampli consens en la població, qualsevol desviació d'aquesta normativa serà durament castigada.

També la ideologia i les normes sexuals contribueixen a la construcció d'estereotips sexuals, a la diferenciació entre sexes.¹⁶

La ideologia sexual occidental otorga drets, responsabilitats, restriccions i recompenses desiguals per homes i dones, legitimant un clar desavantatge femení.

MONOGAMIA, PARELLA ESTABLE O MATRIMONI

La monogàmia forma part dels valors sexuals de la societat occidental. La promiscuïtat està censurada i considerada com inadequada. La normativa actual vigent condena la promiscuïtat des de diferents punts, en el camp social, legal i moral.

Pareix que en la cultura occidental, es promociona la parella estable o el matrimoni com l'única forma vàlida per mantindre una qualitat de vida sexual satisfactòria i adequada.

Moltes persones arriben a la consulta del psicòleg, preocupades per la seua incapacitat de mantindre relacions estables. És una angoixa creada per la societat, la qual fa sentir a les persones que no segueixen la norma, com a persones inadaptades tant emocional com socialment.

Amb la SIDA apareix un discurs que legitimarà les normes sexuals en pro de la seguretat: el "sexe segur", aquest defensa l'estabilitat de la parella i la monogàmia. Moltes de les dissidències sexuals, exhibicionisme, fetitxisme, zoofília, voyerisme, no formaven part de la prevenció del sexe segur. Així mateix el discurs del sexe segur no fomenta el lesbianisme, i això que és un dels col·lectius menys afectats per la SIDA, ni la supressió de la penetració en les relacions heterosexuales, sabent que són pràctiques sexuals segures.¹⁷

En canvi no passa el mateix en totes les societats, en la cultura esquimal es pot accedir a l'esposa d'un home com a signe de hospitalitat, oferint-la a l'invitat. Aquest fet si no fóra acceptat per l'invitat, seria un signe de rebuig, tant per part de la dona com de l'home, i es veuria com una clara ofensa al matrimoni.¹⁸

Per altra banda també hi ha societats que condemnen verbalment les relacions extramatrimonials, però les permeteixen obertament, i no pareix produir-se cap mal si tals relacions es fan públiques. Aquestes societats solen tindre assolida la poligàmia. En altres cultures apareix amb freqüència l'existència de relacions sexuals entre una dona i els germans del marit, sense crear cap tipus de problemes.¹⁹

També hi ha societats on les relacions sexuals premaritals són permetides i alentades com una zona de proves, podria dir-se que per a la fertilitat. Sols quan una dona ha demostrat que pot concebir, és quan està preparada per al matrimoni.²⁰

Si s'observa el món animal, també es veu que un número considerat d'espècies, tant els mascles com les femelles practiquen la poligàmia,. L'afirmació de que la parella estable o matrimoni és conseqüència del determinisme biològic no queda massa clar; tant si ho mirem transculturalment, com si ho fem observant les diferents espècies animals.

Així es pot afirmar que la monogàmia és un producte de la cultura en la qual es troba una societat determinada. Aquest fenomen es podria explicar des de diferents punts de vista: el materialisme, evolucionisme, constatació del poder, etc. Però en aquest estudi no es pretén donar explicació als fets, sinó més bé qüestionar-los i fer-los conscients.

SEXUALITAT ADULTISTA I COITAL

Les relacions sexuals en el model actual occidental és limiten a una determinada edat. Tota activitat sexual que apareix abans de l'adolescència i aquella que va més allà dels 50 o 55 anys, són considerades com a anormals i en molts de casos disfuncionals, per no dir perverses.

Això es dona al mateix temps que la relació sexual siga exclusivament coital, tot allò que queda fora com les carícies, masturbació, masturbació mútua, sexe oral, penetració anal, etc., se les considera pràctiques sexuals no madures i innacabades. Així doncs, és quan la sexualitat en xiquets i gent gran, queda fora de l'àmbit normatiu.

Però açò no passa en totes les cultures, en **La vida sexual de los salvajes** de Malinoski, apareixen afirmacions com “No se toma ninguna precaución especial, para que los niños asistan como testigos oculares a las relaciones sexuales de sus padres”²¹ o “Los niños se inician unos a otros en los misterios de la vida sexual, y esto de una manera directa y práctica y desde la más tierna edad”²².

Així els xiquets i xiquetes practiquen el sexe oral i la masturbació mutua amb l'aprovació dels majors, els quals ho consideren normal i són indiferents davant d'aquests comportaments. Cosa que seria molt qüestionada en la societat actual occidental.

Segons Benedict que analitzà altres cultures, va veure que les relacions anals eren permitides tant en homosexuals com en parelles heterosexuales. Aquest fet encara avui en dia resulta tabú en moltes parelles heterosexuales perquè consideren que la forma adequada de tindre una relació sexual és a través del coit.

Hi ha una certa relació al considerar que l'adequada relació sexual és el coit i només considerar sexualment actius a un determinat sector de la població. La màxima capacitació física per al coit estaria determinada per aquests límits. Així queden fora d'aquesta consideració la resta de la població.

REACCIÓ DAVANT LA DIFERENCIACIÓ SEXUAL: LESBIANISME

Plummer afirma que els estudis sobre desviacions sexuals s'han centrat més en els homes que no pas en les dones. La ideologia dominant otorga els rols d'actiu-passiva. Així quan un home renuncia al rol actiu que li és assignat per ser home, aleshores aquesta conducta pot deslegitimitzar l'ordre establert, perquè la supremacia masculina en les relacions sexuals és una de les bases que fonamenten el sistema, i es veu com una amenaça el fet que un home renuncia al seu rol actiu.

Per altra banda, es prescriu socialment que les dones siguen passives, així quan les lesbianes reivindiquen el rol actiu en les relacions sexuals, aquestes no són tingudes en compte. Aquesta “desviació sexual” no atenta tant directament contra l'status quo, com la “desviació masculina”.

Una altra explicació sobre el tracte diferent que ha tingut el lesbianisme envers l'homosexualitat, ens la proporciona Janet Saltzman. L'èmfasi del seu enfocament rau en el control i la reacció social diferent en ambdues dissidències sexuals.

El control social i la reacció envers l'homosexualitat masculina és major envers a la femenina. La raó segons aquesta autora és el fet que la masculinitat s'aprecia més, té més valor social. I el fet que un home no s'adapta a les definicions normatives de la masculinitat, també es percep com una amenaça perquè la “desviació” procedeix del grup que detenen un estatus sexual privilegiat, els homes.

Però el lesbianisme suposa un atac per al sistema, i una reacció hostil, perquè les dones a banda de transgredir la norma sexual, transgredeixen altres normes socials com la independència respecte a l'home, el servei al mateix, com a mares, esposes, cuidadores, etc.

Els éssers humans es diferencien de la resta d'animals per ser considerats com a simbòlics, és a dir, per tindre capacitat de simbolitzar. Així, la construcció d'allò que entra dins de la normalitat i d'allò que no, també cau en el terreny del simbolisme.

Les distintes cultures construeixen un sistema simbòlic (diferent d'altres cultures i de la mateixa en diferents èpoques històriques) per tal de classificar allò acceptable.

És a través del simbolisme on les diferents cultures adquireixen significat. Però la construcció d'un orde simbòlic també comporta un simbolisme del desorde, és a dir, una construcció simbòlica de la diversitat, ja siga social, sexual, etc.

D'aquesta manera el desorde pot servir per a enfortir l'ordre, al crear la necessitat de classificacions més rígides, censures, límits més estrictes.²³

Qualsevol comportament que no segueixca les normes, en el cas del lesbianisme, una conducta sexual que no segueix la norma establerta de l'heterosexualitat, pot ser acceptada i aleshores esdevenir una innovació que passarà a formar part de la normalitat.

Malauradament, en aquest moments, el lesbianisme no entra dins de la "normalitat". Tant les agències formals de control social com la reacció social davant aquest comportament provoquen la no acceptació del lesbianisme, i la conseqüent estigmatització, etiquetatge i marginació d'aquelles dones que han elegit una altra dona per a les seues relacions sexuals i emocionals.

Matza assenyala la connexió entre l'autoritat organitzada i el procés de desviació. Amb aquest sentit de significació, l'estat, com a màxima institució del control formal classifica les persones i les conductes com a desviades, i així les pot vigilar de més a prop.²⁴

Així un dels mecanismes de control emprats per l'estat és la prohibició: es tracta de prevenir els individus d'una societat de les conseqüències punitives que pot tenir realitzar una activitat o conducta prohibida.

L'estat al preinscriure prohibicions, s'assegura l'augment de la desviació de totes aquelles persones que sabent que no els estava permès desviar-se d'allò establert, han seguit amb el seu comportament.²⁵

La por a no saber com actuarà a qui tenim davant, fa que es dicten normes i que s'assumisquen, així es sap com actuar en qualsevol moment i com actuaran els altres.

3.-ACTITUD MÈDICA I PSIQUIÀTRICA DAVANT EL LESBIANISME

La medicina al igual que la psiquiatria, han classificat des d'una perspectiva biològica les conductes humanes, i per tant han limitat entre altres els desitjos i plaers; els quals han sigut units exclusivament a la reproducció.

Tant la medicina com la psiquiatria han basat les seues teories, interpretacions, classificacions i per tant els diagnòstics, en les normes, valors i moral de l'època. No es fa un estudi científic objectiu com sempre s'ha pensat que fan aquestes ciències.

S'ha de tindre clar que cap ciència, per objectiva que vulga ser i, per molta metodologia científica que utilitza, sempre estarà influenciada per la subjectivitat d'un investigador. I aquest com individu

que viu en una societat plena de normes i valors, evidentment, estarà immers en la normativa de la seua cultura, en la majoria dels casos sense ser conscients.

Això comporta una actitud front al tema escollit a investigar, determinant la manera d'enfocar l'estudi i les possibles interpretacions que es facen dels fets.

Aquest és un problema que apareix en la pretenció de donar explicació a molts de fets o fenòmens. Per exemple sempre s'ha qüestionat l'aparició de l'homosexualitat i el per què d'aquests tipus de conductes. Això a originat un considerat número d'investigacions que intenten donar explicacions a aquest fet.

Però, per què mai s'ha qüestionat l'heterosexualitat?, no és un fenòmen tan lícit per a investigar com qualsevol altre? S'ha de ser conscient que la ciència no és tan innocent com ens pensem. L'heterosexualitat com es pren com la normativa general i el natural, es donen evidències d'allí on realment no hi ha. Perquè la relació entre la conducta sexual i l'herència està lluny de ser aclarada, però es pot afirmar que no existeix un factor hereditari específic responsable de l'homosexualitat, com tampoc no en hi ha cap per explicar l'heterosexualitat."²⁶

Sempre s'intenta donar explicació d'algun fenòmen quan no està dins del considerat normatiu. Aquells fets que els valorem com a normals, pel fet de que se'ls considera així, no se'ls busca una explicació clara i lògica, i no apareixen dubtes respecte al fet en sí.

Al normativitzar conductes, deixem de banda conseqüències molt importants, com ara bé, provocar el rebuig a la diferència i l'etiquetatge de persones que no compleixen la normativa establerta, això provoca un patiment psicològic i social a considerar.

Les dones lesbianes, al igual que qualsevol grup catalogat de dissident sexual, pateixen un etiquetament del concepte del si mateix. Aquest concepte de si mateix va ser introduït per Blumer en la corrent de l'interaccionisme simbòlic, que nodreix l'enfocament de l'etiquetament "labelling approach" i les teories de la reacció social.

El si mateix a través de l'interacció social adquireix significat i es posa en funcionament una espècie de role-taking, els altres defineixen una persona i la fan definir-se a si mateix. Una persona s'autocol·loca en la posició dels altres i s'observa des d'allí.

En el cas de la lesbiana que creu que tothom sap que és lesbiana, es veu clarament com la construcció de si mateix com a una persona desviada, està íntimament relacionat al significat del lesbianisme que otorguen els altres, la societat.

Tal com afirma Bergalli, el si mateix té un paper molt actiu en la tasca de l'autoetiquetament, és a dir, el subjecte col·labora en el sentit de la seua desviació. Si una dona ha estat etiquetada com a desviada sexual, adoptarà el rol desviat que li dictamina la societat, i assumirà aquesta etiqueta com a pròpia.²⁷

L'autoetiquetament també es pot produir pel fet de quedar encasellat com a desviat. Es a dir que quan els altres etiqueten com a desviada, la persona es considera més diferent normativament del que realment ho és.

No s'ha de perdre la intencionalitat de l'encasellament, una intenció en otorgar termes d'identitat al subjecte desviat. Així ho afirma Matza: "Aquests termes d'identitat es fan des d'una perspectiva limitada i una simplicitat convenient. Si els termes d'identitat intencionaldament no es dirigeixen a la persona concreta, s'oculten a la vista, i així el subjecte desviat pot prendre fàcilment els termes d'identitat que li són assignats pels altres i traure's del seu context intencional".²⁸